

Utorak, 14. siječnja 2014.

P7_TA(2014)0016

Plastični otpad u okolišu

Rezolucija Europskog parlamenta od 14. siječnja 2014. o europskoj strategiji za plastični otpad u okolišu (2013/2113(INI))

(2016/C 482/09)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Direktivu 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenog 2008. o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva (Okvirna direktiva o otpadu),
- uzimajući u obzir Direktivu 2006/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. rujna 2006. o baterijama i akumulatorima i o otpadnim baterijama i akumulatorima te stavljanju izvan snage Direktive 91/157/EEZ,
- uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 96/59/EZ od 16. rujna 1996. o odlaganju polikloriranih bifenila i polikloriranih terfenila (PCB/PCT),
- uzimajući u obzir Direktivu 2000/53/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. rujna 2000. o otpadnim vozilima,
- uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 86/278/EEZ od 12. lipnja 1986. o zaštiti okoliša, posebno tla, kod upotrebe mulja iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u poljoprivredi,
- uzimajući u obzir Direktivu 94/62/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 1994. o ambalaži i ambalažnom otpadu (Direktiva o ambalaži),
- uzimajući u obzir Uredbu (EZ) br. 1013/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2006. o pošiljkama otpada,
- uzimajući u obzir Direktivu 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o ograničenju uporabe opasnih tvari u električnoj i elektroničkoj opremi (RoHS)
- uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 1999/31/EZ od 26. travnja 1999. o odlagalištima otpada,
- uzimajući u obzir Direktivu 2000/76/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. prosinca 2000. o spaljivanju otpada,
- uzimajući u obzir Direktivu 2012/19/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi (OEEO),
- uzimajući u obzir Uredbu (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija (REACH),
- uzimajući u obzir Direktivu 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji),
- uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 13. rujna 2011. o učinkovitoj strategiji Europe u pogledu sirovina ⁽¹⁾,

⁽¹⁾ SL C 51 E, 22.2.2013., str. 21.

Utorak, 14. siječnja 2014.

- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 13. veljače 2012. naslovljenu „Inovacijama do održivog rasta: biogospodarstvo za Europu” (COM(2012)0060),
 - uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 26. siječnja 2011. naslovljenu „Resursno učinkovita Europa – vodeća inicijativa u okviru strategije Europa 2020.” (COM(2011)0021) i rezoluciju Europskog parlamenta od 24. svibnja 2012. o resursno učinkovitoj Europi ⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir komunikaciju Komisije naslovljenu „Naše životno osiguranje, naš prirodni kapital: strategija EU-a za biološku raznolikost do 2020.” (COM(2011)0244) i rezoluciju Europskog parlamenta od 20. travnja 2012. naslovljenu „Naše životno osiguranje, naš prirodni kapital: strategija EU-a za biološku raznolikost do 2020.” ⁽²⁾,
 - uzimajući u obzir zelenu knjigu Komisije o europskoj strategiji za plastični otpad u okolišu (COM(2013)0123),
 - uzimajući u obzir Odluku br. 1386/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća o općem akcijskom programu Unije za okoliš do 2020.,
 - uzimajući u obzir članak 48. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane te mišljenje Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja (A7-0453/2013),
- A. budući da se plastični otpad ne navodi konkretno u zakonodavstvu EU-a i da ga se smatra dijelom općeg toka otpada usprkos njegovim posebnostima; budući da se ova vrsta otpada ne bi više smjela smatrati samo otpadom već bi se trebala smatrati resursom;
- B. budući da plastični materijali postaju raznovrsniji te se povećava njihova uporaba, što dovodi do većih količina otpada i povećane kombinacije s drugim materijalima i spojevima; budući da se plastika prikuplja u velikim količinama (procjenjuje se da ukupno 80 milijuna tona pluta Atlantskim i Tihim oceanom) te se zadržava u okolišu stotinama godina, ubijajući život u moru, izazivajući toksične reakcije i ispuštajući endokrine disruptore, tvari koje su kancerogene, mutagene ili toksične za reprodukciju, nanočestice i tvrdokorne organske zagađivače u ekosustave te tako u prehrambeni lanac; budući da je samo 2010. na tržište EU-a stavljeno 95,5 milijardi plastičnih vrećica, od kojih je većina bila namijenjena jednokratnoj uporabi, dok je njihova uporaba ograničena ili zabranjena u mnogim zemljama;
- C. budući da su slaba primjena i provedba zakonodavstva EU-a o otpadu od strane država članica, nedostatak odgovarajućih ciljeva i mehanizama cijena, nedovoljna unutarnja potražnja za recikliranim materijalima, ilegalno odlaganje, ilegalni izvoz i nepropisno pohranjivanje te obrada i prijevoz plastičnog otpada nanijeli znatnu globalnu štetu ljudskom zdravlju i okolišu, uključujući život u moru, te doveli do povećanog izvoza otpada što je dovelo do gubitka materijala i pada zaposlenosti u EU-u;
- D. budući da zabrana odlaganja plastičnog otpada sama po sebi neće dovesti do povrata sirovina ako se količine koje su u pitanju umjesto toga šalju u spalionice;
- E. budući da bi se, kad je riječ o plastičnom otpadu, trebalo inzistirati na prevenciji i smanjenju količina poticanjem proizvođača da prilikom dizajniranja svojih proizvoda biraju zamjenske i trajnije materijale;
- F. budući da su inovacije i dizajn plastičnih proizvoda ključni za konkurentnost Europe, jer pomažu da se industrija prilagodi pritiscima visokih cijena resursa i oskudice sirovina i razvijaju ključne tehnologije razvoja za održivo društvo;

⁽¹⁾ SL C 264 E, 13.9.2013., str. 59.

⁽²⁾ SL C 258 E, 7.9.2013., str. 99.

Utorak, 14. siječnja 2014.

- G. budući da bi EU mogao imati koristi u smislu otvaranja radnih mjesta i rasta od nastojanja da se putem više recikliranja prijeđe na uravnoteženo, resursno učinkovito, netoksično, kružno gospodarstvo „od kolijevke do kolijevke” utemeljeno na ideji da je bezopasan otpad izvor sirovina; budući da je gospodarski potencijal za recikliranje plastičnog otpada trenutačno znatno viši od 33 % ostvarenog u pogledu plastičnog ambalažnog otpada i od 25 % ostvarenog u pogledu trenutačne ukupne količine plastičnog otpada te da veća stopa recikliranih materijala nudi rješenje za nestašicu sirovina;
- H. budući da industrija plastike u EU-u zapošljava oko 1,6 milijuna ljudi;
- I. budući da strategija Europa 2020. poziva na pametan, održiv i uključiv razvoj;
1. pozdravlja zelenu knjigu Komisije i prepoznaje potrebu za dodatnim mjerama o plastičnom otpadu u zakonodavstvu EU-a te ujednačeniju, dosljedniju i rigorozniju primjenu i provedbu postojećeg zakonodavstva o otpadu, osobito po pitanju hijerarhije gospodarenja otpadom: sprečavanja, ponovne uporabe, recikliranja i oporabe, a posebno u onim državama članicama koje još nisu postigle postojeće ciljeve;
 2. smatra da strateško planiranje može poslužiti kao polazište za učinkovito upravljanje otpadom;
 3. ističe da je, radi boljeg usklađivanja pristupa EU-a tokovima otpada i kružnog gospodarstva u okviru provjere prikladnosti zakonodavstva koja je u tijeku i s obzirom na to da oko 40 % plastičnog otpada dolazi od ambalaže i proizvoda za jednokratnu uporabu, dok je Direktiva o ambalaži jedina koja za cilj ima prikupljanje plastičnog otpada, nužno hitno revidirati tu direktivu te predložiti norme u vezi s plastičnim otpadom koje nadilaze pravila i standarde za proizvode; smatra da, kako bi se to postiglo, i u okviru razrade budućih prijedloga, Komisija mora imati na umu činjenicu da plastični otpad nije homogen već da se ti tokovi otpada sastoje od više materijala, aditiva ili plastičnih sastojaka različitih vrsta koji zahtijevaju različite načine prerade; no napominje da iako plastična ambalaža pridonosi očuvanju kvalitete i produljivanju roka trajanja proizvoda ona nije u svakom slučaju nužno sredstvo za postizanje trajnosti;
 4. naglašava da zakonodavstvo EU-a o plastičnom otpadu prvo treba ciljati na njegovo smanjenje te se stoga treba revidirati kako bi uključilo:
 - posebne obvezujuće ciljeve za prikupljanje i razvrstavanje (koji mogu postići ambicioznu razinu od 80 %) i recikliranje raznih tokova plastičnog otpada (na primjer, OEEO, otpadna vozila, ambalažu, poljoprivredni otpad, otpad prilikom izgradnje, itd.) te obvezne kriterije za određivanje može li se nešto reciklirati (pojasniti razliku između mehaničkog/organskog recikliranja i oporabe/spaljivanja); cilj treba biti progresivan i ambiciozan cilj za recikliranu plastiku koja ne sadrži opasne aditive koji više neće biti dopušteni za uporabu u novim proizvodima do 2020.; nekim će državama članicama trebati prijelazno razdoblje da bi ostvarile ciljeve određene na europskoj razini;
 - usklađivanje kriterija za prikupljanje, razvrstavanje i opće upravljanje otpadom diljem EU-a, u pogledu stvaranja ravnopravnih uvjeta u skladu s hijerarhijom otpada, uključujući uklanjanje tehničkih, regulatornih, administrativnih i financijskih prepreka recikliranju;
 - posebno obilježavanje materijala kako bi potrošači imali informaciju o mogućnosti njihova mehaničkog ili organskog recikliranja i upute kako ojačati razvrstavanje i recikliranje; te
 - kriterije za zamjenu plastičnih proizvoda za jednokratnu uporabu i proizvoda kratkog životnog vijeka materijalima koji se mogu ponovno upotrijebiti i trajnijim materijalima;
 5. slaže se s idejom da se s plastičnim otpadom treba postupati kao s vrijednim resursom promičući njegovo ponovno korištenje, recikliranje i oporabu te omogućavajući izradu odgovarajuće tržišne okoline; poziva Komisiju da donese prijedloge do 2014. za postupno ukidanje odlaganja otpada koji se može reciklirati i oporabiti na odlagalištima do 2020., no bez poticaja mogućnosti oporabe energije nad recikliranjem, pri čemu bi za sve načine trebalo koristiti ekološke kriterije učinkovitosti; smatra da je uz prethodno navedene ciljeve za recikliranje stoga nužno uvesti odgovarajuće mjere za odvratanje od spaljivanja plastike koja se može reciklirati i kompostirati te plastike koja je biorazgradiva kako bi se

Utorak, 14. siječnja 2014.

optimizirao životni ciklus svake vrste plastike, a da se pritom slijedi hijerarhija gospodarenja otpadom; ističe da bi to osim toga obrnulo neodrživi trend koji je do sada davao prednost korištenju novih proizvoda pred skupljim recikliranim proizvodima; naglašava da bi se mogućnost recikliranja i popravljivanja proizvoda trebala uzimati u obzir već u fazi dizajna; stoga poziva Komisiju da predloži mjere za dizajn koje poboljšavaju opći učinak proizvoda na okoliš, sprečavajući nastanak prekomjernih količina otpada i promičući tržište recikliranja; vjeruje da bi plastični proizvodi trebali biti dizajnirani tako da maksimalno povećaju trajnost, uzimajući u obzir cijeli životni ciklus proizvoda; ističe da Komisija mora do 2020. razmotriti, u okviru novog zakonodavstva o plastičnom otpadu, organiziranje većeg broja nadzora prilikom primanja otpada na odlagališta otpada kao i povećati kontrole u spalionicama;

6. traži da se energetskej uporabi plastičnog otpada pribjegava tek nakon što se iscrpe sve druge mogućnosti i pod uvjetom da se koriste tehnologije s odgovarajućim pročišćivačima kako bi se izbjeglo nanošenje štete okolišu i zdravlju ljudi;

7. smatra da bi se najopasnije vrste plastike, za koje će se prema znanstvenim dokazima utvrditi da su to one koje najviše narušavaju ljudsko zdravlje i okoliš (poput mikro-biorazgradive i okso-biorazgradive plastike) i one koje sadrže teške metale i druge tvari koje otežavaju postupke recikliranja, trebale postupno ukloniti s tržišta ili potpuno zabraniti, i to što prije, do 2020. kako bi se razvilo tržište za reciklirane materijale i one za ponovnu uporabu te smatra da bi odmah trebalo provoditi odvojeno prikupljanje materijala; u tom okviru smatra da treba biti podržana zamjena opasnih plastičnih materijala i aditiva, uključujući proširenje popisa zabranjenih tvari u RoHS-u; također smatra da bi, kao što to većina europskih građana i potrošača zahtijeva ⁽¹⁾, radikalno trebalo smanjiti uporabu plastičnih vrećica koji služe za jednokratnu uporabu i gdje je moguće postupno ih ukloniti te da je važno suočiti se s izazovom sprječavanja stvaranja otpada učinkovitijim rješavanjem prekomjerne potrošnje i neodgovornog odlaganja proizvoda za jednokratnu uporabu;

8. podsjeća da u svijetu u kojem su prirodni resursi i obradiva zemlja sve rjeđi, održivost se postiže apsolutnim smanjenjem upotrebe resursa, a ne tek zamjenom jednih od njih drugima; naglašava da je potrebno donijeti odgovarajuće mjere za promicanje biorazgradivih vrsta plastike koje su nastale na biološkoj osnovi i mogu se kompostirati, pod uvjetom da njihova proizvodnja ne smije imati negativan utjecaj na poljoprivrednu proizvodnju za potrošnju ljudi ili životinja ili okoliš; također naglašava potrebu za nadogradnjom već postojećih europskih standarda (npr. CEN 13432) kako bi se napravila razlika između razgradivih vrsta plastike, biorazgradivih vrsta plastike i vrsta plastike koje se mogu kompostirati, zajedno s odredbom o jasnijim informacijama o njihovim svojstvima, mogućnosti recikliranja i mogućnosti ponovne uporabe za korisnike, one koji vrše recikliranje i upravitelje otpadom,

9. poziva na veća javna i privatna ulaganja u istraživanje i tehnologije s ciljem dobivanja održivijih vrsta plastike (npr. konzumacija manje količine sirovina dok se održava ista kvaliteta te mogućnost ponovne uporabe i recikliranja) i bolje integracije različitih vrsta u proizvodne procese i aktivnosti ponovne obrade, bez utjecaja na kvalitetu materijala; smatra da su nove tehnologije potrebne i za unaprjeđivanje procesa biorazgradnje plastike, načine razvrstavanja otpada, obradu i mehaničko recikliranje, uporabu plastike iz oceana, ekološki dizajn i pametnu ambalažu; smatra da bi u tu svrhu Horizont 2020. mogao pružiti mogućnosti za odgovor na tu važnu društvenu potrebu te da bi prednosti bile dalekosežne kako za okoliš tako i za građane, od stvaranja nove gospodarske aktivnosti (na primjer, za razvrstavanje s visokim standardom koje će se provesti uz pomoć ljudske radne snage) do smanjenja morskog otpada i rizika povezanih sa zdravljem; naglašava da se posebice mladim ljudima mogu pružiti prilike za integraciju na tržište rada u novim područjima djelatnosti; naglašava da bi potpuna provedba zakonodavstva EU-a o otpadu uštedjela 72 milijarde eura godišnje, povećala godišnji promet sektora

⁽¹⁾ savjetovanje o opcijama za smanjenje uporabe plastičnih vrećica i opcijama za poboljšanje zahtjeva o biorazgradivosti u Direktivi 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu i preglednosti biorazgradivih ambalažnih proizvoda potrošačima –statistike: http://ec.europa.eu/environment/waste/packaging/pdf/statistics_consultation.xls

Utorak, 14. siječnja 2014.

gospodarenja otpadom i recikliranja u EU-u za 42 milijarde eura te stvorila više od 400 000 radnih mjesta do 2020.; naglašava da i drugi fondovi EU-a mogu dati važan doprinos izgradnji infrastrukture za prikupljanje i recikliranje, ukoliko se dosljedno usredotoče na hijerarhiju otpada Okvirne direktive o otpadu;

10. zalaže se za mjere kojima se potiče recikliranje plastike kao najboljeg izbora za ispunjavanje ciljeva zaštite okoliša; poziva na to da veći broj ponuda za javnu nabavu, uključujući one europskih institucija, sadrži jasnije zahtjeve u vezi s recikliranjem plastičnog otpada kao i da se zalaže za uporabu reciklirane plastike gdje je to moguće;

11. smatra da države članice i Komisija moraju poduzeti hrabrije korake pri postupanju s ilegalnim izvozom i odlaganjem plastičnog otpada, uključujući strožu provedbu propisa EU-a o pošiljkama, kao i strože sustave praćenja i inspekcija u lukama i svim objektima za obradu otpada koji će se baviti transferima za koje se sumnja da su nezakoniti i boriti se protiv izvoza otpada pod izlikom ponovne uporabe (otpadna vozila i OEEO) kako bi se osiguralo da su izvozi upućeni objektima koji ispunjavaju zahtjeve ekološki razumnog upravljanja koji su utvrđeni u članku 49. Uredbe o pošiljkama otpada; smatra da primjena proširenog načela odgovornosti proizvođača i svijest potrošača imaju važnu ulogu u sprječavanju ilegalnog izvoza u i znatnom smanjenju plastičnog otpada u okolišu; nadalje, smatra da bi EU u svim mogućim međunarodnim forumima, sporazumima i institucijama trebao promicati skladan pristup gospodarenju otpadom; naglašava da bi EU trebao predvoditi globalnu inicijativu za nadzor i znatno smanjenje morskog otpada u oceanima; također smatra da je veoma važno imati pristup pouzdanim, usporedivim podacima o tokovima otpada, tokovima u Europu i izvan nje, količinama i sustavima gospodarenja;

12. smatra da bi financiranje infrastruktura za recikliranje trebalo predstavljati prioritet u odnosu na financiranje odlaganja i spaljivanja otpada, naravno, vodeći računa o potrebama svake zajednice; potiče europske općine i lokalna tijela, industriju plastike i sektor recikliranja i upravljanja otpadom da učine sve što je u njihovoj moći kako bi motivirali i potaknuli građane i tvrtke da prihvate koncept kružnog gospodarstva u pogledu plastičnog otpada, započevši s velikom raspravom o planiranoj zastarjelosti, promicanjem primjene jednostavnih i djelotvornih sustava za odvojeno prikupljanje, ponovnu uporabu i recikliranje te određivanjem odgovarajućih mjesta za prikupljanje plastičnog otpada, osobito u obalnim i ekološki osjetljivim područjima, počevši u uvjetima prioriteta od područja koje su države članice Unije odrede kao zaštićene zone i/ili nacionalne parkove; također vjeruje da bi oni dogovorom o zajedničkim standardima i praksi mogli dati veliki doprinos u usklađivanju aktivnosti gospodarenja plastičnim otpadom diljem Europe; poziva regionalne vlasti da surađuju u integriranom planiranju upravljanja otpadom kad je to isplativo kako s gospodarskog tako i s stajališta o okolišu te da posebice promiču stvaranje „poljoprivrednih mjesta za prikupljanje” za tokove plastičnog otpada nastalog u poljoprivredi (kao plastika za staklenik);

13. zalaže se, s ciljem podizanja svijesti, za konkretne mjere i kampanje kao što su određivanje europskog dana plastičnog otpada, kada bi građani na prethodno utvrđenim mjestima mogli zamijeniti neograničene količine plastičnog otpada, primjerice za primjerenu novčanu naknadu kako bi se osigurala opskrba plastikom koja se može reciklirati i kako bi se podigla javna svijest o recikliranju i učinkovitosti resursa; smatra da bi taj događaj mogao uključivati i aktivnosti čišćenja javnih površina (kao što su plaže), kao simboličan doprinos suzbijanju onečišćenja uzrokovanog plastičnim otpadom; poziva da se takva vrsta događaja uskladi s kampanjama „Let's do it”, Europskim tjednom smanjenja otpada i budućim „Clean up day”; pozdravlja pilot projekt Komisije MARELITT za uklanjanje morskog otpada iz četiri europska regionalna mora i smanjenje okolišnih, zdravstvenih, gospodarskih i socijalnih učinaka morskog plastičnog otpada; predlaže da Komisija poboljša svoj dijalog s trećim zemljama poput onih s teritorijalnim vodama na Crnom moru, radi učinkovitijeg rješavanja problema morskog plastičnog otpada;

14. naglašava da bi novoj politici zaštite okoliša, ekoloških inovacija i gospodarenja otpadom te inicijativi biogospodarstva na razini EU-a trebale prethoditi cjelovite procjene utjecaja, uključujući i njihovih društvenih posljedica i mogućnosti tržišta rada, osobito u pogledu potencijala za stvaranje radnih mjesta i potrebe za uvođenjem osnovne izobrazbe i stručnog osposobljavanja s ciljem stvaranja zelenih radnih mjesta;

Utorak, 14. siječnja 2014.

15. podsjeća da bi države članice trebale, prilikom pomirbe gospodarskih i okolišnih pitanja, poduprijeti inicijative kojima se olakšava razvoj sektora s najvećim potencijalom za zapošljavanje za dostojanstven rad, a posebno one koje pomažu u prijelazu u održivo gospodarstvo i u stvaranju radnih mjesta održive kvalitete u gospodarstvu u kojem se resursi ne koriste tako intenzivno, u skladu sa strategijom Europa 2020; poziva lokalne i regionalne vlasti na koordinaciju odredbi javnih službi s ciljevima zaštite okoliša kako bi se pritom postigli višestruki ciljevi i potaknulo stvaranje zelenih radnih mjesta;

16. smatra prioritetnim utvrđivanje budućih potreba tržišta rada te potrebnih vještina; naglašava potrebu za uvođenjem strategija koje će omogućiti usklađivanje vještina radnika s budućim potrebama tržišta rada; u tom pogledu, kako bi se suočili s izazovima prijelaza na gospodarstvo u kojem se resursi ne koriste tako intenzivno, naglašava činjenicu da je odgovarajuća razina osposobljavanja i vještina potrebna kako bi ekološke inovacije napredovale te kako bi se zakonodavstvo EU-a na području otpada ispravno provelo; preporučuje državama članicama uključivanje modela kružnog gospodarstva u programe strukovnog osposobljavanja; primjećuje da osposobljavanje može poboljšati viđenje statusa rada u području recikliranja i pomoći poboljšanju zadržavanja zaposlenika te provođenju zdravstvenih i sigurnosnih mjera; u tom kontekstu podsjeća da promicanjem strukovnog obrazovanja i učenja kroz rad Europski socijalni fond može pomoći u ispunjavanju zahtjeva za održivim kvalitetnim radnim mjestima u gospodarstvu u kojem se resursi ne koriste tako intenzivno, u skladu s paketom mjera za socijalno ulaganje koji je u veljači 2013. predstavila Komisija;

17. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Komisiji i Vijeću.
